

TEKSTI: HANNA LAALO
 KUVA: JANI PULKIN ARKISTO

”Ekologis-eettisen kasvatuksen jäljillä”

Ylöjärveläinen Jani Pulkki, 42, hahmottelee post doc -tutkimuksessaan ekososiaalista kasvatustieteiden käsitteistöä.

MINUSTA TULI TUTKIJA ajautumalla ja sattumalta. Tulin alkujani vuonna 2001 Tampereen yliopistoon lukemaan filosofiaa, jossa analyttiset, loogiset ja tieteofilosofiset painotukset tuntuivat vierailta. Jotain filosofiaa sivuavaa ihmisläheisempää ammattia piti miettiä, ja tulin valituksi opettajan pedagogisiin opintoihin. En uskonut filosofiaa opiskellessani koskaan valmistuvani, mutta kasvatustieteen puolella tulevaisuus alkoi hahmottua.

Graduni kasvatustieteeseen oli filosofinen kilpailun kasvatuksellisten ongelmien tarkastelu. Kun olin saanut laudaturin gradusta, alkoi ajatuksia tutkimuksen tekemisestä heräillä. Jono ihmiskunnan pimeimpien nurkkien valaisemiseen ei tuntunut olevan erityisen pitkä. Se, että vaimoni oli jo tutkijan uralle lähtenyt, teki tutkijan ammatista todellisen mahdollisuuden. Rahoituksen järjestäminen Ehrnroothien säätiöltä ja muualtakin oli iso juttu.

Oikeat ihmiset osuivat oikeisiin aikoihin kohdalleni. Mitä jos en olisi tullut valituksi opettajan pedagogisiin opintoihin tai jos graduohjaaja ei olisikaan ollut sopiva? Mitä jos väitösohjaajaksi ei olisi löytynyt Veli-Matti Värriä tai graduni olisi tarkastanut joku kilpailuajattelun kritiikkiin kypsytetty henkilö? Mitä jos olisinkin saanut seiskan lukion filosofian kurssista tai apurahaa ei olisi herunut?

Kasvatustieteen filosofi Jani Pulkki toimii tutkijan työn ohella tuntiopettajana Tampereen yliopiston kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnassa ja Tampereen kesäyliopistossa.

Yksikin väärä tapahtuma, henkilö tai kokemus olisi sysännyt toiselle lentoradalle. Miksi tämä meni kohdallani juuri näin, sitä sopiikin pohtia.

Aikuiskasvatusta tuli kiinnostavaksi, kun opiskelin filosofian ja elämäntutkimuksen aineenopettajaksi. Jos olisin tullut yliopistoon lukemaan varhaiskasvatusta tai luokanopettajaksi, orientaatio olisi varmaan muodostunut toisenlaisiksi. Toisaalta identifioitun ennen kaikkea kasvatustieteen filosofiaksi, eikä valintaa tiettyihin ikäkausiihin ole tarvinnut koskaan tehdä.

OLEMME KÄYTTÄYTYNEET PIITTAAMATTOMAN EPÄKYPSPÄSTI SUHTEESSA MUIHIN ELÄVIIN OLENTOIHIN.

JOS EN TUTKISI, olisin jossakin inhimillisesti kasvattavassa ammatissa. Työ, jossa voisi auttaa ihmisiä kiinnostaisi. Käden taitoja ihailen, ja musiikki ja soittaminenkin kiehtovat, mutta elanto tätä kautta on turhan suuri haaste.

AIKUISKASVATUSTIEDETTÄ TARVITAAN yhteiskunnassa varmaan enemmän kuin koskaan, kun olemme käyttäytyneet piittaamattoman epäkypsästi suhteessa muihin eläviin olentoihin. Aitoa ekologis-eettistä kasvua pitäisi edistää ja vaikuttaa erityisesti yhteiskunnan ja talouden rakenteisiin. Maailma moninaistuu kaiken aikaa, joten kasvamisen ja kypsymisen virittämistä kovasti tarvitaan.

PARAIKAA muotoilen ekososiaalisen kasvatustutkimuksen käsitteistöä. Suomalaisen koulujen opetussuunnitelmissa puhutaan ekososiaalisesta sivistyksestä, mutta ekososiaalisen kasvatuksen sisältö ei ole vielä kovin pitkälle muotoutunut. Apulaisprofessori Arto O. Salonen on alan uran uurtaja, ja tutkijakollegat Sami Keto ja Raisa Fosterkin näitä miettivät.

Omaksi tehtäväkseni olen ottanut kasvatuksen filosofisten käsitteiden pohdinnan ekososiaalisesta näkökulmasta. Lähestyn ekososiaalisuutta ekofeminismin kannalta: epäsosiaaliset tavat ihmisten kesken heijastuvat siihen, miten kohtelemme muita eläviä olentoja.

Esimerkiksi huolenpito ja empatia ovat avainasemassa tilanteen muuttamiseksi, jotta ymmärtäisimme monimuotoista elämää ja oppisimme kunnioittamaan ja kohtelemaan reilusti muita eläviä olentoja. Koneen Säätiön rahoittama ”Ekososiaalisen kasvatustutkimuksen luonnos” -hankkeeni alkoi tänä vuonna ja päättyy vuoden 2022 lopussa. Olen siis ensimmäisellä neljänneksellä.

ESIKUVANA PIDÄN esimerkiksi filosofeja Lauri Rauhala ja Erich Frommia. Molempia yhdistää kyky ymmärtää laajoja asiakokonaisuuksia katsettaan liiaksi rajoittamatta. Ajattelutraditioista esimerkiksi syväekologia ja ekofeminismi kiinnostavat, sillä niiden avulla voi kyseenalaistaa länsimaisia itsestäänselvyksiä ja hahmotella ekologisesti kestävästä maailmankuvaa.

SEURAAVAKSI HALUAN TUTKIA jotakin kasvatuksen ekologisiin kysymyksiin liittyvää tai filosofiaa henkistävää teemaa tai näiden yhdistelmää. Kasvatustutkimuksen alalla jatkan.

KOLLEGOILTANI SAAN kollegiaalisuutta, yhteistyömahdollisuuksia ja toveruutta. Toimin Tampereella yliopistotutkija Antti Saaren johtamassa POISED-tutkimusryhmässä. Meillä on ryhmässä mainioita tutkijoita ja aktiivinen meininki.

KUN EN TUTKI, katson elokuvia, kuuntelen musiikkia, remontoin vanhaa taloamme, kalastan, soitan bassokitaraa ja kitaraa, lauleskelen ja vietän aikaa perheen kanssa.

Klassikko, johon palaan

Harold Ramisin ohjaama *Päiväni murmelina* ja Robert Zemeckisin *Forrest Gump* ovat leffoja, jotka toimivat aina vain uudelleen. Molemmat ovat, kuinkas ollakaan, kasvutarinoita. Ensimmäisessä päähenkilö elää aina saman päivän uudelleen, kunnes oman itsekkeisyyden jalostamisen kautta pääsee irti loputtomasta murmelipäivästään. Itsekkeisyys vaihtuu parempaan sosiaaliseen elämään ja maailmankuvan avartumiseen. *Forrest Gump* taas kuvaa hauskaasti elämäntähtä. Elämän sattumukset, tapahtumat, kohtaamiset ja ihmiset kuljettavat ihmiselämiä mielenkiintoisiin suuntiin. Menestys ei ole kiinni vain itsestä, vaan sopivissa oloissa vähemmälläkin lahjoilla pärjää. Epäsopivissa oloissa ne lahjakkaimmatkin voivat toisaalta syrjäytyä juuri lahjakkuutensa vuoksi.

Sarja vie aikuiskasvatuksen tutkijan arkeen ja verkostoihin. Sen tuottaa Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.